Κυρτότητα

16ο Φύλλο Εργασίας

Καθηγητής: Νικόλαος Δ. Κατσίπης

Έστω μια συνάρτηση f συνεχής στο διάστημα Δ και παραγωγίσιμη στο εσωτερικό του. Ισχύει ότι: Αν $\mathrm{f}''(\mathrm{x}) < 0$ για κάθε x στο εσωτερικό του Δ τότε η f είναι κοίλη στο Δ.

1. Δίνεται η συνάρτηση $\mathrm{f}(\mathrm{x}) = \mathrm{x}^2 \ln \mathrm{x}$, $\mathrm{x} > 0$.

   (α') Να μελετήσετε την f ως προς την μονοτονία και τα ακρότατα.

   (β') Να μελετήσετε την f ως προς την κυρτότητα και να βρείτε τα σημεία καμπής.

   (γ') Να βρείτε το σύνολο τιμών της f.

   (Θέμα 2ο, Πανελλαδικές Εξετάσεις 2004)

Η συνάρτηση f είναι κυρτή ή στρέφει τα κοίλα άνω στο Δ, αν η f' είναι γνησίως αύξουσα στο εσωτερικό του Δ. Η συνάρτηση f είναι κοίλη ή στρέφει τα κοίλα κάτω στο Δ, αν η f' είναι γνησίως φθίνουσα στο εσωτερικό του Δ.

Έστω συνάρτηση f η οποία είναι παραγωγίσιμη σε ένα διάστημα (α, β) με εξαίρεση ίσως ένα σημείο του x_0. Το σημείο $\mathrm{A}(\mathrm{x}_0, \mathrm{f}(\mathrm{x}_0))$ ονομάζεται σημείο καμπής της $\mathrm{C_f}$ αν η f είναι κυρτή στο (α, x_0) και κοίλη στο (x_0, β), ή αντιστρόφως και η $\mathrm{C_f}$ έχει εφαπτομένη στο σημείο $\mathrm{A}(\mathrm{x}_0, \mathrm{f}(\mathrm{x}_0))$.

Η εφαπτομένη της $\mathrm{C_f}$ σε κάθε σημείο καμπής της διαπερνά την $\mathrm{C_f}$.

2. Στο παρακάτω σχήμα φαίνεται η γραφική παράσταση της παραγώγου f' μιας συνάρτησης $\mathrm{f} : [0, 5] \to \mathbb{R}$. Να προσδιορίσετε:

   (α') τα διαστήματα στα οποία η f είναι γνησίως αύξουσα, γνησίως φθίνουσα και τις θέσεις τοπικών ακροτάτων της,

   (β') τα διαστήματα στα οποία η f είναι κυρτή, κοίλη και τις θέσεις των σημείων καμπής της γραφικής της παράστασης.

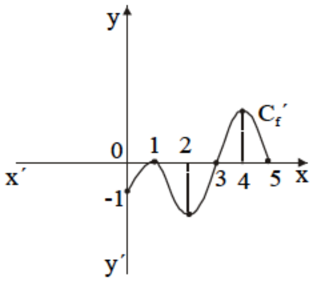

3. Δίνεται η συνάρτηση:

$$\mathrm{f}(\mathrm{x}) = \begin{cases} -\mathrm{x}^2 + 1, & \mathrm{x} < 0 \\ \mathrm{x}^3 + 1, & \mathrm{x} \geq 0 \end{cases}.$$

   Να μελετήσετε ως προς την κυρτότητα και τα σημεία καμπής την παραπάνω συνάρτηση f.

4. Να μελετήσετε ως προς την κυρτότητα τις συναρτήσεις:

   (α') $\mathrm{f}(\mathrm{x}) = -e^{\mathrm{x}^2}$, $\mathrm{x} \in \mathbb{R}$

   (β') $\mathrm{f}(\mathrm{x}) = \sqrt{\mathrm{x}^2 + 4}$, $\mathrm{x} \in \mathbb{R}$.

Αν μια συνάρτηση f είναι δύο φορές παραγωγίσιμη και το $\mathrm{A}(\mathrm{x}_0, \mathrm{f}(\mathrm{x}_0))$ είναι σημείο καμπής της $\mathrm{C_f}$, τότε $\mathrm{f}''(\mathrm{x}_0) = 0$.

5. Αν το σημείο $\mathrm{A}(-1, 4)$ είναι σημείο καμπής της γραφικής παράστασης της συνάρτησης $\mathrm{f}(\mathrm{x}) = \mathrm{x}^3 + \alpha\mathrm{x}^2 + \beta$, $\mathrm{x} \in \mathbb{R}$, να βρείτε τις τιμές των πραγματικών αριθμών α και β.

Αν η f είναι κυρτή (αντίστοιχα κοίλη) σε ένα διάστημα Δ, τότε η C_f είναι πάνω (αντίστοιχα κάτω) από την εφαπτομένη της σε οποιοδήποτε σημείο $x_0 \in \Delta$, εξαιρουμένου του σημείου επαφής.

6. Έστω συνάρτηση $f : \mathbb{R} \to \mathbb{R}$ η οποία είναι 2 φορές παραγωγίσιμη και τέτοια, ώστε:

$$\lim_{x\to 1}\frac{f(x)-2}{x-1} = 5 \quad \text{και } f''(x) < 0, \text{ για κάθε } x \in \mathbb{R}.$$

(α') Να βρείτε τις τιμές $f(1)$ και $f'(1)$.

(β') Να αποδείξετε ότι $f(x) \leq 5x - 3$, για κάθε $x \in \mathbb{R}$.

(γ') Να υπολογίσετε τα όρια:

i. $\lim\limits_{x\to -\infty} f(x)$ **ii.** $\lim\limits_{x\to 1}\dfrac{1}{f(x)-5x+3}$

7. Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = \ln\left(\dfrac{1+x}{1-x}\right)$, $x \in (-1, 1)$.

(α') Να μελετήσετε τη συνάρτηση f ως προς την κυρτότητα και να βρείτε τα σημεία καμπής της C_f.

(β') Να αποδείξετε ότι δεν υπάρχει το όριο

$$\lim_{x\to 0}\frac{1}{f(x)-2x}.$$

8. Δίνεται παραγωγίσιμη συνάρτηση $f : \mathbb{R} \to \mathbb{R}$. Αν η f είναι κυρτή στο $\mathbb{R}$ και παρουσιάζει ακρότατο σε κάποιο $x_0 \in \mathbb{R}$, να αποδείξετε ότι:

(α') το x_0 είναι μοναδικό,

(β') το $f(x_0)$ είναι ολικό ελάχιστο της f.

9. Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = x\ln x$, $x > 0$.

(α') Να αποδείξετε ότι η f είναι κυρτή στο $(0, +\infty)$.

(β') Να βρείτε την εξίσωση της εφαπτομένης της C_f στο σημείο $A\left(1, f(1)\right)$.

(γ') Να αποδείξετε ότι

$$\ln x \geq 1 - \frac{1}{x}, \text{ για κάθε } x > 0.$$

(δ') Αν για τους θετικούς πραγματικούς αριθμούς α, β, γ ισχύει η σχέση $\alpha\beta\gamma = 1$, να αποδείξετε ότι

$$\frac{1}{\alpha} + \frac{1}{\beta} + \frac{1}{\gamma} \geq 3.$$

10. Έστω παραγωγίσιμη συνάρτηση $f : \mathbb{R} \to \mathbb{R}$. Αν η f παρουσιάζει τοπικό ακρότατο σε κάποιο $x_0 \in \mathbb{R}$, να αποδείξετε ότι το σημείο $M\left(x_0, f(x_0)\right)$ δεν μπορεί να είναι σημείο καμπής της γραφικής της παράστασης.

¨Τα Μαθηματικά είναι χωρίς καμιά αμφιβολία η μόνη οικουμενική γλώσσα¨.
Connes, Alain, 1947−, Γάλλος μαθηματικός.